

РАДА

ГАЗЕТА ПОЛІТИЧНА, ЕКОНОМІЧНА І ЛІТЕРАТУРНА

ВИХОДИТЬ ЩО-ДНЯ, ОКРІМ ПОЗЕДІЛКІВ.

РІК ВОСЬМИЙ

Адреса редакції і контори:
у Києві Велика Підвальна вул. д. 6.
Телефон редакції 1458.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ НА РІК 1913

на 1 р.	на 3 м.	на 6 м.	на 9 м.	на 12 м.	на 15 м.	на 18 м.	на 21 м.	на 24 м.	на 27 м.	на 30 м.	на 33 м.	на 36 м.	на 39 м.	на 42 м.	на 45 м.	на 48 м.	на 51 м.	на 54 м.	на 57 м.	на 60 м.	
11	33	55	77	99	121	143	165	187	209	231	253	275	297	319	341	363	385	407	429	451	473

Передплату на рік можна виплачувати частками: в 2 строки: на 1 лив. 3 карб. і на 1 апр. 3 карб., в 3 стр.: на 1 лив. 2 карб., на 1 мар. 2 карб. і на 1 мая 2 карб. або по 1 карб. на протязі перших шести місяц. Ціна „Ради“ за кордон: на рік 11 р. (27 корон 94 гелери на австрійську валюту), на 1/2 року — 5 р. 50 к. на 1/4 року — 2 р. 75 к., на 1 м.—1 р. Коли закорд. читачі передплачують газету через поштомат, то платять за газету по ціні, виставленій для передплатників в Росії.

Передплата приймається тільки з 1 го чис. конн. м. ЗА ЗМІНУ АДРЕСИ 30 КОП.

(При зміні неодмінно прикладати стару адресу).

Автори рукописів повинні подавати своє прізвище і адресу. Редакція може скоротувати і змінити статті; більш статті до друку негодяться, переходять в редакції 3 місяці і висилаються авторам їх коштом, а дрібні замки й дописи образи знищуються. Рукописи, на яких не зазначені умови друку вважаються бездари.

З ПРИВОДУ надісланих до газети ВІРШІВ редакції не анується.

Просьба авторів додержуватись правописку „Ради“.

УМОВИ ДРУКУВАННЯ ОПОВІСТОК:
ЗА РЯДОК ПЕТИТУ, АБО ЗА ЙОГО МІСЦЕ:
перед текстом 30 коп.
після тексту 15 коп.
„сторонні повідомлення“ 75 коп.

ЗА ПЕРШИЙ РАЗ платиться ВДВІЧІ

Оповіді про пошукування праці—в Конторі редакції приймаються на льотних умовах.

„Аполло“
Кращий в Південно-Західному краї
Семейний театр-вар'єте
Дирекція: Трудове товариство: Мерінгов. 8. Телефон 24-84.

Що-дня „Grand-Concert-Galla“ по наладиваю цю-наві програми, що складається з 55 визначних номерів.
Початок в 10 год. вечора.
Сьогодні нові аттракціони! Нові етюди! Нові дебюти!
Акробати на шарах
Лейгтон
Одинокий еквилібрист.
Лоссе
Венгерський дуэт
Аліс і Клара
LES
Appollon's
Римські глянціатори.
Борі-Квартет
Російсько-польські танці.
Кисмет-сестри
еквілібристки.
La Paqueta
відома іспанська танцівниця.
Sorella-Flamarion
різноманитний дуэт танців.
О.М.Юрська
лірична співачка.
Елена Малицька. Шануар.
Ірочка Карельська. Ілонка Бан.
Фон-Кресен. М-Не-Доні. Сафі Саффір. Сінці-на. Троянова. О. Негвал.
В. Карасинська. Нюра Рейд.
Домбровська. Ірська. Шурочка де-Валь.
Мансурова. Пті-Фер. Мі-ра Мілеа. Борджія. Філіпа Лін.
Корделія і багато інших.
Завідувач артистів, частко Т. С. Бунін.

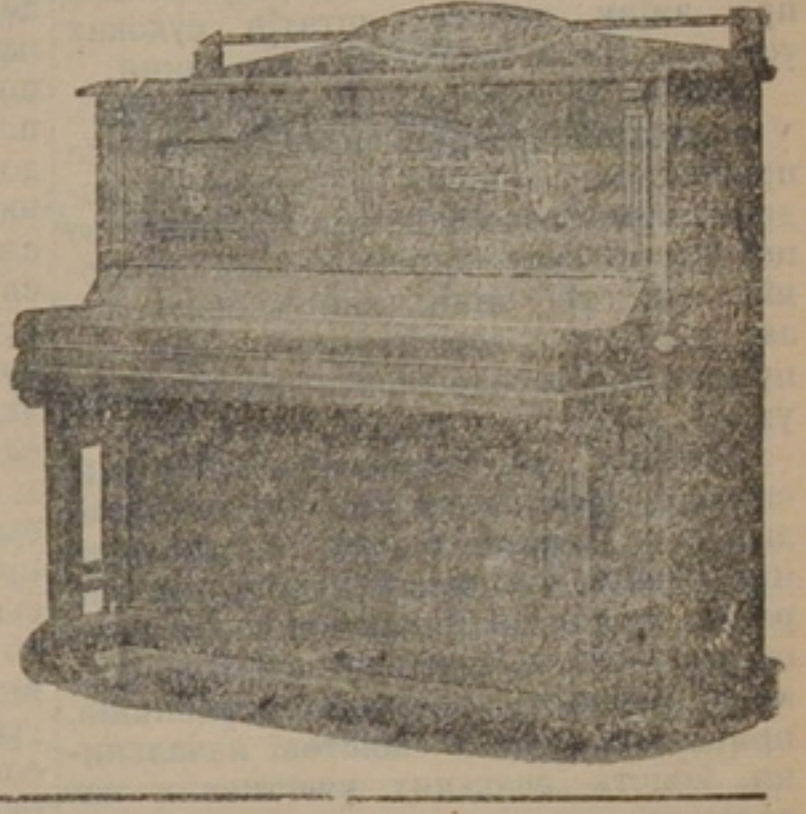
ЩАЖЖО НА ДАЧІ

ПРОКАТ од 6 до 12 карбованців на місяць

ГОЛОВНЕ ДЕПО МУЗИЧНИХ СТРУМЕНТІВ

Г. І. ІНДРЖИШЕКА

Київ, Хрещатик, 41, бель-етаж. Трейс-куракти висилаються по замовленню.

Городський сад і театри ШАТО-де-ФЛЕРЬ
Дирекція В. М. ДАГШАРОВА.

НОВИЙ 2-й ГОРОДСЬКИЙ ТЕАТР. Рідкая парочка Матео.
ПЕТЕРБУРЗЬКА ОПЕРЕТА. Сьогодні „Ді сейдер нахт“.

Вкритому літньому театрі Українська трупа Т. Колесниченка.
Сьогодні в 2-й „Воскресіння“ 17 і 18-го 2-го дня підряд „Ді сейдер нахт“.
Готуються нові п'єси: „Оборона Ченстохова“ (за Рідкий край) „Дус пинтеле Ід“ (Дуриєвіч).
Початок в 8 1/4 год. веч. Каса відкрита з 11—2 г. д. і з 5 год. веч.

В саду ще 3 гастролі Ричардо Рибо. Шедер сінне „Въ съ-тяхъ золота“.
З 20-го мая літання в саду відважних акробатів.
В суботу загалом-досудна гу-лянка. Величезний фейєрверк В концертній залі ПОВНА ПЕРЕМІНА ПРОГРАМИ.

Літній театр Київського Купецького Зібрання
ТРУПА УКРАЇНСЬКИХ АРТИСТІВ Миколи садовського.

Сьогодні, 16-го мая др. на 5 д. з співами.
І. Карпенко-Карий Бондарівна Завтра, 17-го ком. опер.
Сорочинський ярмарок на 4 д. (по Гоголю).

Квитки продаються з 11 г. ран. до 2 дня і від 6 до 10 1/2 год. веч.
Особи, що взяли квитки в театр, за вхід в сад не платять.

Візові. режисер М. Садовський.

поміркуваних і лівих груп. Тут був зміст, були факти, була реальна дійсність. Між іншим, цікаво зазначити промову трудовика Геловані про фінансові відносини між „окраїнами“ й центром.

В українській літературі на це питання було звернено увагу ще за часів першої Думи (стаття Н. Соколова в „Укр. Вѣстник“). Після того наші учені й публіцисти не раз верталися до цієї теми, причім з повною непохатністю було встановлено, що для України московський центр далеко не являється тим пеліканом, що власним тілом годувє своїх дітей. Навпаки, доведено, що Україна дає московському центрові чималий „дивиденд“ на вложеній „капітал“—хоч, правду кажучи, який той „капітал“—одному Богові відомо.

Інші „окраїни“ в свій час також довели, що центр на них заробляє, а не губить. Тепер виступив у цій справі також представник Кавказу. Геловані поставив питання на ширший ґрунт і зазначив, що загалом треба викинути з ужитку старі байки про содерування инородців коштами „русского центра“. Не знаємо ще, якими даними потвердив Геловані свою думку, але можемо з свого боку нагадати про „истинно-русскія“ самарську й саратовську губернії, які що-року знімають десятки мільйонів державних грошей. Ні одна з „инородческих“ губерній не коштує державі так дорого. А звідки беруться гроші на утримання „оскудѣвшего центра“? Очевидно, що з тих самих „инородців“, які й досі виступають в офіціальних реляціях у ролі пеліканових дітей. Виходить, що не пелікан годувє своїм тілом дітей, а діти годують пелікана.

Загалом „инородческому“ питанню всі депутати уділили в своїх промовах багато уваги. Це, очевидно, стоїть у безпосередній звязку з тими нагиками на „инородців“, що стають все частішими й дошкульнішими. Не треба забувати, що „инородці“ у Росії мало не 100 мільйонів. До якогось часу їх годувє мільйонні урядові палаці, але там сами ужили і вживають всіх заходів до того, щоб цей час як найшвидше минув. І пілком природно, що питання про „инородців“ заняло в теперішніх бюджетових дебатах стільки місця.

Правду сказав Олексієнко, що сьогоднішні дебати над росписом розгорнулися широко. У своїм резюме він, однак, не зважився вивести політичні висновки з цього факту, як не зважився на це й сам прем'єр-міністр. А висновки ці дуже цікаві. Перший з них той, що сучасна російська політика не опирається ні на який громадський ґрунт: вона не тільки не має за собою „більшости“, але не має навіть „меншости“. Це ясно з того, як усі думські групи без найменшого винятку виступили проти неї в ці „дні суда“. А другий висновок ще сумніший, і по-лагає він у тім, що сам уряд добре розуміє свою самотність і всю необов'язаність своєї політики—настільки добре, що не зважився навіть оборонити її.

Політична ситуація в Чехії.

Останніми часами дуже багато пишеться та говориться про політичний кризис та фінансовий крах у чеському королівстві.

Та й справді з фінансового боку Чехія є на передодній великого банкрутства, як що не вийде у найближчому часі з того політичного тупика, в якому опинилася через вічну обструкцію чеських німців та безрезультатність чесько-німецьких переговорів.

Вже навіть і віденський уряд страив налію на те, щоб поміж чехами та німцями могло дійти до якогось компромісу, внаслідком котрого уможливлена була б законодавча та політична діяльність чеського союму, а таким чином й нормальне політичне життя у всій Чехії.

Віденські німецькі часописи хотіли навіть заялякти чехів погрозою призначення для Чехії державного комісара, що означало б скасування на час конституційного та автономного ладу в цьому краю.

Справді фінансове положення Чехії тепер дуже таки критичне: грошей немає навіть на найлекуліші та невідкладні потреби краю. Усі більші краєві підприємства та праці було припинено. Краєвий відділ не має грошей на просвітні та соціальні потреби. Були чутки, що неабаром не буде вже грошей на виплату жалування служачим. Ситуація дуже скрутна, яку не можна полагодити без союму.

Тутешні німці це добре знають, а тому так трівно держаться своєї обструкційної тактики. Недавно вони навіть виступили з новою ультра-обструкційною заявою в якій констатується: що чехи супроти них провадять політику національного терору та насильств; що через чехів не можна полагодити чесько-німецьких відносин; що наслідком того чеські німці мусять розпочати політику рішучої опозиції, що зриваються вже дотеперішньої політики компромісів (!), що категорично протестують проти того, щоб віденський уряд помагав чехам та незаконним шляхом полагодив теперішній фінансовий кризис у Чехії, що відтепер німці не признають й тих деяких компромісових ухвал, які були прийняті протягом останніх кількох років підчас чесько-німецьких конференцій.

Цю заяву німецькі послы видали до своїх виборців. Натурально, вона має чисто агітаційну та демагогічну мету. Німці чують вже в повітрі майбутні вибори до чеського союму, якого шестирічний строк незабаром кінчатся, наслідком чого буде його закрито.

Фактично ж—усі оці німецькі ерміади збільшеного не мають найменшої рації. Смішно бо казати про те, що чеським німцям діється яка-небудь кривада з адміністративно-політичного або національного погляду. Не кажучи вже про так звану Німецьку Чехію (яку німці називають Deutsch Bohmen—а саме північну Чехію)—по всьому чеському королівству та навіть й у Празі (де їх є біля 10 проц.)—в державних урядах та й в інших своїх справах вони не мають менше, ніж ім належить. А в судах, напр., нахо-

дяться навіть у привильзованому положенню порівнюючи з чехами. Так само й що до шкільних справ. Навпаки ж чеська людиність в так званій „Deutsch Bohmen“ є в дуже скрутному положенню, особливо ж що до своїх національних та шкільних справ. Про це я вже не раз писав на цьому місці, а тому не буду пригадувати знову цих загально-відомих фактів.

Але чеські німці мають свою політичну ідею fixe: вони хотять абсолютного адміністративно-політичного відокремлення згаданого вже вище „Deutsch Bohmen“ у самостійну автономну одиницю.

Словом, вони хотять територіального розриву чеського королівства. Однак проти цього рішучо виступають чехи та зовсім слушно. Бо фактично ніякого чисто-німецького „Deutsch Bohmen“ в дійсності немає; у північній Чехії є багато чеського корінного та зашлого елементу, який вже й тепер стогне у німецькому ярмі, а після відокремлення т. зв. „Deutsch Bohmen“ у буде зовсім відданий на поталу безоглядній германізації.

Це так звані чеські „меншости“ (menšiny), у чеському народо-статистичному бюджеті дуже поважна сила, що налічує загалом поперх одного мільйону людиности. Для народу, який всього має 7 мільйонів—де вельми поважна цифра. Чехи тепер багато присвячують уваги своєму так званому „меншиновому питанню“ (menšinová otázka), слухно вважаючи його за одну з найголовніших справ своєї сучасної національної політики.

Природно одже, що Чехи не можуть згодитися на національні постулати тутешніх німців, а зовсім слушно домагаються демократизації політичного ладу у чеському королівстві а передовсім виборчої реформи до пражського союму, бо це й справді є один певний шлях до полагодження чесько-німецького конфлікту, так само зрештою, як і в Галичині. Але як і в Галичині проти виборчого польсько-українського компромісу виступила сполучена подольсько-вшепольська клерикальна реакція, так і в Чехії всі німецько-феодална реакція усіми силами бореться проти політичного демократизму, якого вона вважає за найбільшого ворога своїх паннімецьких леген та політичних постулатів.

Як та коли буде розплатано чесько-німецьку боротьбу, хто ж це знає та наперед може сказати? Іноді здається вона чимсь таким хроничним у життю Австрії, що без-неї майже не можливо уявити собі життя цієї монархії. Одне певно, що Чехія стоїть даліше від полагодження свого внутрішнього конфлікту, ніж Галичина.

Цікаво зазначити, що й у чеському політичному таборі в останніх часах настав рішучий зворот, а саме в напрямі категоричної опозиційности супроти віденського уряду. Досі, як відомо, три провідні чеські політичні партії—молодочеська, аграрна та клерикальна („чеський клуб“)—робили вельми лояльну та опортуністичну політику, яку д-р Крамарж вважав за позитивну.

Але нині аграрна партія, найбільша що до численности у чеському клубі (36 послів) перейшла до рішучої опозиції. Таким чином, молодочехи з д-ром

Театр „КОРСО“ Хрещатик, № 30.
16 і 17-ГО МАЯ ВЕЧЕР СМІХУ.

„Троеженець“

комедія в 3-х частинах.

„Хорошенькая должника“ (фарс). „Волк на псарнѣ“ (комедія). Хроніка Гомон.

ТЕАТР МІНІАТЮР
„Ідеаль“
Щодня, 10 год. веч.
Четверг, 16 мая 1913 року

Нова програма
1) „Модное желаніє“
жарт в 1 а. Лісенко-Копиць.
2) „Сговорились“ в 1 а.
Григор'євський.
3) „Большой диверт.“
при участі: П. П. Зверев.
Красов, Васильев, Уголин, Сид-ловський, Мисенина,
Усов, Ларок, Н. Надемидин.

Висновки.

Загальні дебати над росписом скінчилися. У своїм резюме голова бюджетної комісії Олексієнко потішив депутатів тим, що роспис зведено з надвишкою в 15 мільйонів, яку Дума може призначити, на що скаже. Цей щедрий подарунок, однак, не розвіє вражіння, полишеного загальними дебатами.

Основне вражіння лишилось таке, що сучасне російське правительство для правих занадто ліве, а для лівих занадто праве. Чи має це означати, що правительство додержує середньої, поміркованої політики? Цього теж не можна сказати, бо поміркувані думські групи також досить недвозначно висловились проти сучасної політики уряду.

Зрозуміти причини недоволености правих досить трудно. Марков виставив проти уряду щось з всім обичувачен—„вісім смертельних грхів“, сказав він,—але не одне з них не має під собою серйозних підстав. Замисловський повторив свої щорічні скарги на київський одділ державного банку, але в цих скаргах знов було більше риторичних фігур, ніж річового змісту.

Далеко ґрунтовніша була критика

У Харькові

передплачувати „РАДУ“ в таких-ж умовах, як і в конторі газети, може в „Українській книгарні“. Петровський пер. 18. Там-же можна купувати Раду і окремими №№-ма.

У ХЕРСОНІ

книжно-газетний „Початок“ (Рішельєвський вул., поч. ад. № 44). Приймає передплату на „Раду“ по цінах редакції з виплатою на вист. щомісячними.

Там же є повинні української літератури.

В НОВОЧЕРКАСЬКОМУ

„Рада“ продається в роздріб в книгарні Цихо-вєва на Платовському проспекті.

